

Teza: naruszenie godności zawodu w życiu prywatnym

Radca prawny niewykonujący zaciągniętych przez siebie zobowiązań, zwłaszcza w sytuacji, kiedy przy zawieraniu umowy pożyczki, dla uwiarygodnienia swojej osoby, przedstawia udzielającemu pożyczkę wypis z listy radców prawnych - postępuje w sposób sprzeczny z zasadami etyki.

Sygn. akt WO-90/16

ORZECZENIE

Dnia 20 września 2016 r.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny w Warszawie w składzie następującym:

Przewodniczący SWSD Jarosław Sobutka - sprawozdawca

Sędziowie: SWSD Marek Hamerlik

SWSD Piotr Dragon

Protokolant: Kamila Kamińska

przy udziale Zastępcy Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego r. pr. Krystyny Wal - Sobieszek po

rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 września 2016 r. sprawy radcy prawnego C. K.

obwinionej z art. 64 ust.1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w zw. z art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego

z powodu odwołania obwinionej C. K. od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2016r., sygn. akt D 11/16,

orzeka:

1. zmienia zaskarżone orzeczenie Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie z dnia 27 kwietnia 2016 r., sygn. akt D 11/16, w ten sposób, że:

- a) w punkcie 1 i 2 za popełniony czyn wymierza obwinionej karę upomnienia,
- b) w punkcie 3 zasądza od obwinionej koszty postępowania na rzecz Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie w wysokości 500 zł;

2. Zasądza od obwinionej koszty postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w kwocie ryczałtowej 1.000,00 zł. (słownie złotych : jeden tysiąc zł.), płatnej na rzecz Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Na skutek skargi Pana A. J. z dnia 27 lipca 2014 r. (data wpływu 13.08.2014 r.), Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. wnioskiem z dnia 19 lutego 2015 r. w sprawie o sygn. akt R.D. 260/14, wystąpił o ukaranie radcy prawnego C. K. obwinionej o to, że nie wywiązała się z warunków umowy pożyczki zawartej w dniu 16 czerwca 2014 r. z Panem A. J. i nie zwróciła mu od dnia 18 lipca 2014 r. do dnia wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów tj. 31 października 2014 r. kwoty pożyczki oraz nie zapłaciła mu od dnia 18 września 2014 r. do dnia wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów odsetek należnych z tytułu zawartej umowy pożyczki, tj. czyn naruszający podstawowe wartości i zasady wykonywania zawodu radcy prawnego określone w art. 6 ust 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały nr 8/VIII/2010 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010 r. - zwanego dalej w skrócie KERP - w zw. z art. 64 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r.

o radcach prawnych (Dz. U. z 2014 r., poz. 637) - zwanej dalej u. o r.pr..

Orzeczeniem z dnia 20 kwietnia 2015 r. w sprawie sygn. akt D 11/2015 Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie - zwany dalej w skrócie : „sądem okręgowym” - uniewinnił obwinioną od zarzucanego czynu a kosztami postępowania dyscyplinarnego obciążył Okręgową Izbę Radców Prawnych w Warszawie.

Sąd okręgowy przyjął jako bezsporny fakt, że obwiniona zawarła z pokrzywdzonym w dniu 16.06.2015 r. umowę pożyczki na kwotę 15.000 zł. z odsetkami w wysokości 10 % w skali miesiąca, jak również okoliczność, że obwiniona nie spłaciła pożyczki w ustalonym terminie. Sąd okręgowy stwierdził brak przesłanek pozwalających na ukaranie obwinionej albowiem umowa została zawarta między osobami fizycznymi i nie była zawarta w związku z wykonywaniem zawodu zaufania publicznego ani nie była zaciągnięta w związku z działalnością prowadzoną przez obwinioną. Tego typu sprawy podlegają kognicji sądów powszechnych, zatem pokrzywdzony powinien dochodzić swoich praw na drodze cywilnoprawnej. Jak wskazał sąd okręgowy sprawa nie jest związana z prowadzoną działalnością gospodarczą, natomiast fakt przedłożenia przez obwinioną wypisu z listy radców prawnych nie może przesądzać o takim zamiarze. Sąd nie miał wątpliwości, że brak spłaty zobowiązania może wynikać z utraty pracy przez obwinioną a ponadto brak było dowodów aby stwierdzić, że obwiniona od początku nie zamierzała spłacić pożyczki w całości.

Orzeczenie zaskarżył Z-ca Rzecznika Dyscyplinarnego na niekorzyść obwinionej wnosząc o uchylenie orzeczenia w całości i uznanie obwinionej za winną zarzucanego czynu oraz wymierzenie stosownej kary.

Orzeczeniu temu zarzucił :

1. Obrazę przepisów art. 64 ust. 1 u. o r.pr. poprzez uznanie, że odpowiedzialność radcy prawnego ogranicza się jedynie do wykonywania zawodu, podczas gdy odpowiedzialność za naruszenie zasad etyki lub uchybienie godności zawodu odnosi się także do zachowań w działalności publicznej oraz w życiu prywatnym.
2. Błąd w ustaleniach faktycznych przez przyjęcie błędnego poglądu, że pożyczka została zawarta między osobami fizycznymi i nie jest związana z wykonywaniem przez obwinioną zawodu radcy prawnego.

Orzeczeniem z dnia 1 grudnia 2015 r., sygn. akt WO - 51/15, Wyższy Sąd Dyscyplinarny uchylił zaskarżone orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając sądowi okręgowemu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego. Jako uzasadnienie pkt 1 orzeczenia wskazał, że samo niewywiązanie się z zobowiązań pieniężnych nie może przesądzać o dopuszczeniu się przez radcę prawnego przewinienia dyscyplinarnego. Z drugiej strony okoliczności w jakich dochodzi do zawarcia umowy i niewywiązania się z zobowiązań mogą przesądzić o tym, że zachowanie radcy prawnego powinno być ocenione w niniejszej sprawie przez pryzmat naruszenia art. 6 ust. 2 KERP. W ocenie sadu odwoławczego materiał dowodowy pozwala uznać, że przy zawarciu umowy pożyczki obwiniona posłużyła się autorytetem wykonywanego zawodu, dołączając do umowy pożyczki kserokopię wpisu na listę radców prawnych oraz miała świadomość, że wykonywany zawód budzi w pokrzywdzonym zaufanie i wiarę w wykonanie zaciągniętego zobowiązania. Nadto sąd odwoławczy podniósł, że obwinionej nie usprawiedliwia zła sytuacja finansowa, która to okoliczność istniała w chwili zawierania umowy pożyczki, przez co miała świadomość utraty zatrudnienia i związanego z tym ryzyka niewykonania zobowiązania, a mimo to zawarła umowę pożyczki.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd okręgowy, orzeczeniem z dnia 27 kwietnia 2016 r. sygn. akt D 11/2016, uznał obwinioną winną popełnienia zarzucanego czynu, który to czyn stanowi przewinienie dyscyplinarne jako czyn sprzeczny z zasadami wyrażonymi w art. 6 ust 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i za czyn ten na podstawie art. 64 ust.1 i art. 65 ust. 1 pkt 4, ust. 2b, ust. 2e ustawy o radcach prawnych wymierzył obwinionej karę zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres 2 lat ; orzekł dodatkowo zakaz wykonywania patronatu na czas 10 lat ; orzekł wobec obwinionej obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego w formie listu poleconego ; zasądził od obwinionej koszty postępowania w wysokości 2.500 zł..

Sąd ustalił, że obwiniona przystąpiła do umowy pożyczki datowanej na dzień 16 czerwca 2014 r. z pokrzywdzonym. Przedmiotem umowy była pożyczka w kwocie 15.000 zł., która miała zostać zwrócona do dnia 17 lipca 2014 r. wraz z

odsetkami. Przystępując do umowy obwiniona przedstawiła dowód osobisty oraz Wypis z listy radców prawnych z dn. 31.10.2007 r.. Obwiniona zwróciła pokrzywdzonemu kwotę 1.000 zł. w dniu 2.09.2014 r. oraz kwotę 2.000 zł. w dniu 18.09.2014 r.. Kwoty te zostały zaliczone na spłatę odsetek zgodnie ze wskazaniem kwitującego odbiór. Pozostała część zadłużenia nie została zapłacona mimo wezwania do zapłaty, a następnie pozwania do sądu przez pokrzywdzonego o zapłatę.

Jako uzasadnienie orzeczenia sąd okręgowy stwierdził, że radca prawny, który nie wykonuje bądź nienależyście wykonuje zobowiązania umownego, do którego doszło w sytuacji posłużenia się publicznym autorytetem zawodu radcy prawnego w celu skłonienia drugiej strony do zawarcia umowy bądź zawarcia jej na warunkach korzystniejszych, narusza godność zawodu co pozostaje w sprzeczności z art. 6 ust. 2 KERP.

Orzeczenie zaskarżyła obwiniona C. K. na swoją korzyść zarzucając naruszenie art. 438 pkt 2 k.p.k. przez rażące błędy w ustaleniach faktycznych i prawnych mających wpływ na treść orzeczenia.

Wskazując na powyższy zarzut skarżąca wnosi o :

- 1/ uchylenie orzeczenia w całości i wydanie orzeczenia uniewinniającego ;
- 2/ lub uchylenie orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ;
- 3/ uchylenie uzasadnienia o przedstawieniu zarzutów z dnia 28.11.1014 r. stanowiącego integralną część postanowienia o przedstawieniu zarzutów z dnia 31.10.2014 r. ponieważ zostało wydane przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego, która z dniem 28.11.2014 r. została odwołana przez Rzecznika Dyscyplinarnego dr. T. N. z bycia Rzecznikiem w niniejszej sprawie. (k. 53 i 54)

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 433 § 1 KPK Sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a jeżeli w środku odwoławczym zostały wskazane zarzuty stawiane rozstrzygnięciu - również w granicach podniesionych zarzutów.

Nie można zgodzić się z obwinioną, że sąd dyscyplinarny pierwszej instancji błędnie ustalił stan faktyczny sprawy i że te błędne ustalenia miały wpływ na treść orzeczenia. Obwiniona nie wskazuje żadnych konkretnych dowodów, które uzasadniałyby tak postawiony zarzut.

Stan faktyczny niniejszej sprawy nie może budzić żadnych wątpliwości, został on ustalony prawidłowo - na podstawie pełnego materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy. Wyższy Sąd Dyscyplinarny wszelkie ustalenia dokonane przez okręgowy sąd dyscyplinarny w tym zakresie akceptuje i uznaje za własne. Fakt zawarcia przez obwinioną w dniu 16 czerwca 2014r. pożyczki oraz fakt jej niezwrócenia w pełnej wysokości jest oczywisty. Okoliczność

ta została także potwierdzona w postępowaniu toczącym się przed Sądem Rejonowym dla W. w W. I Wydziałem Cywilnym, w sprawie o sygn. akt (...) - na mocy prawomocnego Wyroku z dnia 3 lutego 2016r. obwiniona zobowiązana jest do zapłaty na rzecz pokrzywdzonego kwot wskazanych w orzeczeniu, tytułem zwrotu udzielonej pożyczki (k. 258-261 akt).

Radca prawny niewykonujący zaciągniętych przez siebie zobowiązań, zwłaszcza w sytuacji, kiedy przy zawieraniu umowy, dla uwiarygodnienia swojej osoby, przedstawia udzielającemu pożyczkę wypis z listy radców prawnych - postępuje w sposób sprzeczny z zasadami etyki. Takie zachowanie jest niegodne osoby wykonującej zawód zaufania publicznego, jakim jest zawód radcy prawnego i stanowi naruszenie art. 6 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały Nr 8/VUI/2010 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 28 grudnia 2010r.), w związku z art. 64 ust. 1 pkt 2 ustawy o radcach prawnych.

Chybiony jest także, zawarty w odwołaniu zarzut, że uzasadnienie o przedstawieniu zarzutów z dnia 28.11.1014 r., stanowiące integralną część postanowienia o przedstawieniu zarzutów z dnia 31.10.2014 r., zostało wydane nieprawidłowo przez zastępcę rzecznika dyscyplinarnego, która z dniem 28.11.2014 r. została odwołana przez Rzecznika Dyscyplinarnego dr. T. N. z pełnienia funkcji rzecznika w niniejszej sprawie. Rzecznik dyscyplinarny, pełniąc funkcję oskarżyciela, ma prawo

powierzać prowadzenie sprawy (wykonywanie poszczególnych czynności procesowych) swoim zastępcom. W niniejszej sprawie zarzuty zostały przedstawione obwinionej przez zastępcę rzecznika dyscyplinarnego - uzasadnienie tego stanowiska zostało sporządzone w tym samym dniu, w którym rzecznik dyscyplinarny postanowił, że dalsze czynności oskarżyciela wykonywał będzie inny jego zastępca. Nie mamy w takiej sytuacji do czynienia z żadnym naruszeniem przepisów proceduralnych - obwiniona nie wskazuje żadnych przepisów, które rzekomo zostały w tym przypadku naruszone - zarzut ten nie może więc stanowić podstawy wzruszenia zaskarżonego orzeczenia.

Sąd odwoławczy uznał natomiast, iż nałożona na obwinioną orzeczeniem z dnia 27 kwietnia 2016r. kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na okres dwóch lat jest karą zbyt surową (rażąco niewspółmierną) w stosunku do popełnionego przez obwinioną przewinienia dyscyplinarnego. Kara eliminująca radcę prawnego czasowo od możliwości wykonywania zawodu jest w katalogu pięciu kar, zawartych w art. 65 ustawy o radcach prawnych, karą przedostatnią. Ostatnią karą w tym katalogu jest już tylko kara najsurowsza - pozbawienia radcy prawnego prawa do wykonywania zawodu. Biorąc pod uwagę dotkliwość tej kary powinna ona być stosowana w przypadkach najpoważniejszych naruszeń przez radców prawnych obowiązków wynikających z ustawy o radcach prawnych i Kodeksu Etyki Radcy Prawnego. W niniejszej sprawie brak jest podstaw do zastosowania tej właśnie kary - uzasadnienie sądu pierwszej instancji w tym zakresie jest zbyt ogólne i mało przekonywujące.

Biorąc powyższe pod uwagę Wyższy Sąd Dyscyplinarny, na podstawie art. 437§1 k.p.k. w związku z art. 74¹ ustawy o radcach prawnych, orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania Wyższy Sąd Dyscyplinarny orzekł na podstawie art. 70⁶ ust. 1 i 2 Ustawy o radcach prawnych w związku z §1 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 Uchwały Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015r. nr 86/K/2015.